

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis Jesu Generalis

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

Caput I. Vincentii cupiditas patiendi, atque es patientia gaudium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

LIBER SECVNDVS.

CAPUT I.

*Vincentii cupiditas patiendi at-
que ex patientia gaudium.*

ULTA graviorque Numinis Vincen-
tii ardēs
studiū causã fortiter ferre, discipli-
narum omnium sublimissi-
ma est. Hinc & perdiffici-
lis, nec nisi Spiritus Sancti institutione,
quin & virtute parabilis, atque adeo rara,
& parum nota vulgo. Verumtamen cum
Deo visum, quempiam itinere brevi ad
sanctimonix culmen perducere, hac il-
lius pectus imbuit: firmat auxilio: affla-
tu animat. Nec mora per laborum sa-
lebrosa, perque dolorum aspera, Duce &
Auspice Christo, procurretur. Sed aggre-
di aut coeptare ardua, haud paulò minus
arduum, quàm persequi. Hoc enim
opus, hic labor ast: id verò in solos he-
roas cadit, ita corporis cruciatus ac do-
lores posse contemnere, ut animi Deo

fruentis gaudium non obnubilent: quin & dolores ipsi jucundi, & acerbitas suavis toleranti accidat; sive quemadmodum ex mente Chrysofomi canit Regius Psalmista: *Vt nox sicut dies illuminetur*, nox, inquam afflictionis, pulla veste licet re-
tentâ, serena fulgeat. Porrò inter hujusmodi lectissimos viros Vincentium meritò censerì, dubium non est. Primam siquidem hanc præceptionem hausit à Spiritu Sancto, dum adolescens Deo in Societate se donavit, ut Dei gratiâ multa pati studeret. Liber illi, ex quo hæc eruta, Christus cruci affixus: pagina prima, ejus dolores: nec secundâ fuit opus ad reliquum vitæ, usque sexagesimum annum productæ, cum fortitudine patientiâque incredibili transigendum. Semper illi præ oculis mentis ille liber; semper in amoribus: atque adeo semper ipsi ærumnæ cordi & cruces. Nec verò illas aliter vocare solitus, quàm cum S. Jacobo, *Omne gaudium*. Propterea longè illi gratius illud Xaverii, *Amplius, amplius* (dolorum scilicet & laborum, quos prospiciebat sibi in Indiis esse subeundos) quàm hoc ejusdem, *Satis est, Domine, satis est* (nimirum

(nimirum solatii divini) quod vir sanctus veste à pectore diductâ succlamabat, vel ejus incapax, vel sanctè impatiens præ cupiditate patiendi. Et sanè cùm Vincen- tius sive ex humorum vitiorum intem- perie, sive ex morbis graviter afflictare- tur, vultu ad signum Redemptoris con- verso, *Quid hæc*, aiebat, *ad Domini mei cruciatus?* Tum Xaverii spiritu incitatus non semel ipsius verba iterabat, *Amplius, Domine, amplius*: & si vota explere li- cuisset, non nisi universis Christi plagis confossus, pudore perfusus, calumniis la- ceratus acquievisset. Ita factum, ut quæ- cumque materia patiendi se offerebat, hanc percupidè amplecteretur: contra verò dolorum remedia, etiam obvia le- viâque, imò & omne oblectamentum solatiûmve humanum pro virili defuge- ret. Si quis autem juvandi aut benefa- ciendi studio ea adhibere vellet, habe- bat ille quidem benè volenti, quantas poterat, gratias, agebatque ut par erat: sed & oblata rejiciebat, dictitans eum qui cruci affixus sit, interea dum vivit, refigere se non debere.

Quàm autem acerba, quamque per-
 P 5 petua

Dolorū
origo
prima,
immo-
dicus
fervor.

petua Vincentii crux fuerit, ex primā
ejus origine disce. Paucis ante obitum
annis ad aliquod charitatis ministerium
ibat, comite Patre illi perfamiliari. Sermo
incidit, nescio quo pacto, de ipsius infir-
mitate corporis, ac tibiærum præsertim,
quibus non nisi perægrè trahebat cor-
pus, aut sustinebat. Tum ipse exporre-
cta hilariq̄ue fronte, erectisq̄ue ad cœ-
lum oculis: *Lauderis*, inquit, *mi Deus*
æternūm: vires omnes meas dicavi tibi:
Patremq̄ue alloquens, indicavit quem-
admodum ex robusto vegetoq̄ue, qualis
ante initam Societatem fuerat (adeo ut
fatigaretur numquam, quantumcumque
corporis & animi nervos intenderet) post
eamdem initam evaserit debilis: tamque
nullis viribus, ut sæpenumerò collapsus
sternere se super lectulo cogeretur, ne
omnino deficeret, & adstantes concur-
rere ad eum refocillandum, corroboran-
dumq̄ue, ut spiritum valeret resumere.
Ratus enim propriā tironum impruden-
tiā temeritatēque à se peccatum, sic in-
genuè loquutus est. *Quando Societati*
me dedidi, attentius commentatus illud
Domini præceptum, Diliges Dominum
Deum

Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
tota anima tua, & ex totis viribus tuis;
obligatum me credidi, quidquid agerem,
quanta possem, mentis animique conten-
tione, ad Numinis cultum agere, atque
adeo cum perfectione tanta, cui ego
quidem nihil addere valerem. Itaque
tota vitæ meæ actionumque mearum
series non nisi perpetuus ignis erat amo-
ris divini, quippe nec intermissi unquam,
& semper inflammatissimi. Sed enim
conatus viribus major fuit, & natura
brevis illi succubuit. Fractæ primùm vi-
res: tum earum defectio usque ad fre-
quens deliquium, exhaustis consumptis-
que omnibus propè spiritibus vitalibus;
vixque aberat quidquam, quin ex hac
eadem spirituum inopiâ supremum spiri-
tum identidem exhalarem. Ingravescer-
bat malum, eò quòd hæc quoque vox
Christi altè in animum meum se penetra-
ret: Qui non odit animam suam, non
potest meus esse discipulus. Sic enim me-
cum ipse reputabam; quantum mihi
amandus esset Deus, tanto opere me mihi
frangendum esse, afflicendumque omni
genere cruciamentorum seu animæ seu
corporis:

„ corporis : nec committendum, ut naturæ
 „ impetum vel propensionem , ullumve
 „ oblectamentum sequeretur. Itaque mihi
 „ omnino me infensum infestumque de-
 „ bere esse, licet vitæ spatium accidendum
 „ foret. Sic enimverò illud accidisse Aloy-
 „ sium, non tantum citra culpam aut teme-
 „ ritatem, quæ imminente morte religio-
 „ nem illi moveret, ut ipse tum declaravit;
 „ sed etiam cum meritorum accessione.
 Grates igitur, aiebat, se debere ac per-
 solvere Deo Opt. Max. quòd ipsum eo
 errore labi sivisset: si quidem absque illa
 vitium defectione fuisset, non perennatu-
 ram illi segetem meritorum, e continuis
 corporis doloribus, ad minimum incom-
 modi morbive afflatum, incrudescenti-
 bus : nec patientiæ suavissimos fructus
 à se fuisse gustandos, si, ut erat in Socie-
 tatis ingressu, vegetus ac robustus man-
 sisset. Ita Vincentius : periti œconomi
 instar, etiam detrimenta & morbos in
 rem suam convertens, quæ quamplurimi
 hodieque vel in ruinam vel in fastidium
 vitæ Religiosæ matè detorquent.

Altera,
petitio

Ceterum non soli illius fervores, et si
 immodici, valetudinem læsere : sed præ
 ceteris

ceteris preces ardentibus ad crucifixum, crucis
arcanae,
 ut ad dolorum ipsius communionem, unde
 crucem secretam reliquisque invisam sibi corpori
 concederet. Valet enim & hinc verbum algor
 vetus: amicitia si non invenit similes, ingens
 facit: verosque ac fideles Christi servos inditus
 pudet mollius Domino haberi: nec fa-
 vor ac solatium leve illis est, quod nemi-
 ne conscio patiantur, quia sciri dolores,
 vile nimis ac molle solatium est, &
 aspernabile viro forti. Porro adeo non
 irritæ fuere Vincentii preces, ut durissi-
 mam ac maximam crucem deinceps tu-
 lerit. Corpus igitur illi, ut familiaribus
 subinde dixit, maximè à cingulo deor-
 sum versus, quasi glacie rigens ac dura-
 tum, tantoque algore pressum, ac si me-
 diâ sævientéque hyeme aquis immersum
 esset. Gelida illi renibus fluctuare: ani-
 mus peregrino assistere corpori ad mo-
 tum; non inditus esse ad calorem vita-
 lem ingenerandum: denique mirum ipsi
 videbatur, quod non perpetuò tremere-
 ret. Addebat ad commentandas tartari pœ-
 nas, non aliud quàm frigus suum sibi pro-
 ponendum esse. Hoc enim reputantem
 continuò capere, æstimareque quantum
 mortali

mortali fas est ; stridorem dentium à Christo descriptum. Nominatim autem tibiæ præ frigoris acerbitate erant velut emortuæ; quas & propter tumorem, & pondus, & stuporem, duas columnas marmoreas vocitabat : nec meminerat, ex quo malè affectæ erant, recalesctas unquam, nisi semel esse. Nimirum quando Vesuvio monte multis partibus disrupto, iisque tamquam orci faucibus ignea flumina ejaculato, quæ longè latèque agros inundaverant, charitas cum impulerat ad iter Porticum usque & Resinam per cineres spumasque adhuc bullientes, ad opem miseris ex incendio elapsis collatitia stipe ferendam, visendamque Illustrem feminam, quam Immaculata Dei-para spectandam ei se præbens, pallio suo coopertam prodigiosè ab eo servarat. Atque hoc quidem frigus principio hebetem illum effecerat, impotémque omnium seu mentis seu corporis actionum, quæ vel in studiis sacris, vel in profanis versantur, atque adeo penitus ineptum ad procurandam, de more, proximi salutem. Sed ipse pro suo ardenti in eum amore utriusque usum divinitus impetra-

impetravit. ita tamen ut virium accessione, quibus strenuissimarum operarum labores æquavit, assiduis cruciatibus nihil decederet: quæ cuncta nonnemi ex intimis sibi Sacerdoti, cum Româ discederet, Vincentiumque ultimum salutarer, significavit.

Mansisse verò dolores istos ex illius voto, plus nimio compertum est. Indicavit enim & hoc ipsum Neapoli ei Patri, quem Sodalitii nobilium Equitum regendi administrum habebat, arcana eidem sua ingenuè credere suetus. Accedit quòd periculosè ægotans cum urgeretur ad votum pro valetudine concipiendum, primùm omnino renuit, præcidebatque omnem hac de re sermonem; deinde eâ attentius perpensâ, nuncupavit quidem: sed hac interposita conditione, ut nisi valetudo protinus restitueretur, voti reus non esset. Hac scilicet redditâ causâ, quòd sibi ægotanti melius esse putaret, quàm sano. Corpus utique ægotum faciliùs morbum leviusque ferre, quàm valens necessarium acerrimumque dolorem. Nec enim moveri illud sine gravi cruciatu posse, cui febres, quamquam
 & pro
 ejus de-
 siderio
 permanens

totum

totum exederent, parem non afferrent. Ut intelligas voturum non fuisse, nisi, ut incommodiùs haberet. Certè corpori contra frigus muniendo, adscititium & interius vestis textum admisit numquam: neque amictus plures quàm fratrum vulgus, neque chirothecas, etiamtum cùm Provincialis Provinciam Neapolitanam lustraret, cujus quædam Collegia cælo perfrigido nivosoque utuntur. Cumque aliquis illum, ad corpus contra frigus vestibus probè instruendum propè adigere vellet, quòd diceret præ gelu alioqui emoriturum; ipse contra: *Præ pudore, citiùs*, ait, *si plus ceteris corpus muniero*: nec enim hujus rei conscientiam ferre se, utique ceteris præfectum, ullatenus posse. Multo minùs impetrare à se potuit, ut permetteret, vel lectum sibi excalesceri, vel prunas cubiculo inferri. Cùm verò universam Societatem moderaretur, vulgare erat apud nostros Romæ, Generalem non aliud compendium ex dignitate sua capere, quàm ut hyeme in conclavi ignem aleret: qui quidem non tam ipsius, quàm præstantium virorum ad eum ventitantium gratiâ struebatur.

Sed

Sed magnus quæstus est, pietas in Deum, ejusque causâ suscepta commodorum inopia; & Religiosarum familiarum Patribus tam raro exemplo præluxisse, omni Generalatûs dignitate majus, & ferè divinum est.

Sed enim è dolorum tolerantia tantis fruebatur solatiis, deliciisque cælestibus, ut humana commoda respuendo, rem suam egisse; & tolerando cruciatus, voluptatem aucupatus esse videri possit. Cum-
que sin-
gulari
volu-
ptate
inter
dolores Quanti enim cumque illi essent, lætitiæ ex ipsis existenti multum concedebant. Quam lætitiæ vim cum ea componebat; quâ completur quis, dum thesaurum insperatò invenit. Quemadmodum enim, ut aiebat, qui divitem auri venam, aut magnam copiam aureorum duplionum Hispanicorum humo infossam deprehendit, rem alios omnino celat, ut solus iis potiatur: ita qui insueto Christi favore atque indicio thesaurum invenit sanctæ illius crucis, ac dolorum, occultare illum reliquis debere, ne, si quispiam inventum resciat, bona illius pars possessori adimatur, sive remediorum ac lenimentorum aggestu, sive plena charitatis commiseratione.

Q

ratione.

ratione. Ita quamvis illi sano pejus esset, quàm ægris aliis, non nisi ad extrema redactus, sic ut ferre pedem nequiret, medicorum implorabat opem. Imò etiam tum ab aliis interrogatus, quî valeret, numquam nisi bellè se valere respondebat. Accidit aliquando, ut audito hujusmodi ex ipso febriente responso, subjecerit quispiam admirabundus: *Sicine bellè, mi Pater? cum ardente febre, cumque tanta virium imbecillitate, ut ne digitum quidem valeas movere? Omnino bellè,* reposuit Vincentius. *Nec enim aliud ab aternis cruciatibus tartari, nomine mali dignum esse. Quæ autem nunc patimur, cum tam brevia ac pusilla sint, nemini videri posse mala, nisi qui oblitus sit aterna.* Adeo scilicet suum patientiæ thesaurum tegebat, ut nihil admodum se pati tum sibi, tum aliis persuadere studeret: cui responso non absimile est quod subjicio. Insidenti nobilem puellam dæmoni exorcismos intentabat Vincentius, rogatu Cardinalis Boncompagni, Archiepiscopi Neapolitani, nec mediocriter eum urgebat. Itaque furore percitus, tam socio quàm ipsi minatur effecturum.

elevan-
do co-
rum
acerbi-
tatem

effecturum se, ut utrique carò constet, quæ sibi inferebatur molestia. nec frustra. Nocte sequente nequam ille inquilinus, Socii Adjutoris cellam irrumpens, correptum illum crudeliter cædit. Tum lecto susque deque verso trementem in mediam cellam deturbat. Benè mane miser ille plagis contusus, tristi ac demisso vultu confert se ad Vincentium, livorem vulnerum ostendit, veritusque ne sequenti nocte crudelis ille ludus instauretur, ejus invocat opem. At ille subridens, *Fierime potest, inquit, ut tantula res tantum tibi mærorem ac sollicitudinem creet? Quidquid in nos dæmones possunt, vel per summam sævitiam, nihil est.* Et quia nec ejus vox, nec vultus, nec gestus quidquam incommodi ab iis accepti prodebant, suspicatus frater sanctimonix ejus respectu nihil ausos in eum dæmones, in se unum sæviisse petiit, an & in ipsum? *Imò verò, respondit Vincentius, Nec iam primùm sæviere. At ne metue, si rursus ad te adeant, jube illos nomine meo ad me venire; nec enim est, quare illa Orci servitia timeamus; pulverem tergo nostro iniicere, qui facile*

excuti queat, nec aliud amplius possunt.

Quorū
etiam
lenimē-
ta refu-
giebat

Cæterum luculentius, ut opinor, se prodidit illud ejus inter cruciatus gaudium, ex ea quam hinc principio innuimus, jamque expositum imus, remediorum in morbis fuga: nisi fortè morbis ipsis essent acerbiora. Sic enim philosophabatur. Si quis fel Christo in cruce pendenti propinatum, immisto melle condire voluisset, haud dubiè suavitatem ejus divinam obtudisset: neque verò qui illam contemplando hauriunt, adeo probarent: ita si dolorum acerba delicatioribus remediis ac escis condire voles, peribit illis sapor ille, ac suavitas, quæ sola placet palato animarum, quas cepit verus ac genuinus amor JESU crucifixi. Quondam Neapoli mensæ tempore in triclinio non comparuit: id quod observatu facilè tum erat, quod ipse Rector Collegii, caput mensæ tenere haberet. Quæsitus, in cubiculo reperitur pallidus & pessimè affectus, ut vestigium figere nequaquam valeret: hilari tamen vultu. Attoniti hoc spectaculo Nostri, scitati sunt ex eo unde hilaritas tanta tam fracto corpore. Ipse verò solemnem sibi lætitiã esse

esse respondit, utique deprehendenti se
 eo valetudinis statu, quem perpetuum
 esse velit. Defertur ad nostrum Noso-
 dochium: Medici accersuntur, qui anim-
 advertentes vim ejus nativam adeo de-
 bilitatam esse, ut propè extincta videre-
 tur, propter maximam vitalium pariter
 animaliumque spirituum penuriam, sym-
 ptoma illud perquam periculosum cen-
 suere, confestimque decoctum ex car-
 neo pulli cremore expressum ei fovendo
 præscripsere. Turbari Vincentius hujus
 medicationis nuntio, Medicis persuadere
 affectiones hujusmodi non esse sibi inso-
 litas, atque adeo minimè utendum, sal-
 tem in primo morbi vestigio, tam insoli-
 tis exquisitisque remediis: nec enim jam
 multo deterius se habere, quàm cum be-
 nè: denique vulgaribus escis citius ac
 melius convaliturum. Sed preces omnes
 & argumenta hæc frustra: parendum fuit.
 Veruntamen quod negavere Medici,
 concessit Deus. Hoc enim illius deside-
 riis obsequente naturamque virtuti ac-
 commodante, cum porrectum esset illud
 decoctum, tanto illius fastidio horroré-
 que correptus fuit, ut provocato ad

Q 3

rejectum

rejeſtum ſtomacho neceſſe foret illi le-
vando viliores cibos præbere. Simile
quid aliàs eidem accidit. Cùm enim vio-
lento dolore capitis laboranti cochlear
ſaccari roſacei porrigeretur, vehementer
contriſtatus eſt. *Fierine ſiquidem poſſe,
ut ipſe unus, iſta in domo, his cupediis
egeret? talè mne morbum eſſe ſuum, ut ſine
deliciis curari nequiret? Quid enim aliud
faciendum eſſe, ſi aut mors in foribus ad-
eſſet, aut ipſe unus aliquis ex Patribus
eximiis eſſet, quem vel ſervare vel amitte-
re Societatis magni intereſſet?* ita ipſe.
Uſque adeo germanæ virtuti grave eſt,
quod ſapit naturæ.

Beatum
ſe ratus,
eorum
perpeſ-
ſione

Quin etiam Vincentio non alia in ter-
ris felicitas erat, quàm tolerantia. Itaque
miſeris ægrotisquè calamitatem ægritu-
dinemquè ſanctè invidebat. Aiebatquè
ſi Angelus aut alius aliquis cæli civis, ani-
mi cauſâ cælo deſcenderet, non accellu-
rum ad Principum aulas ac palatia, ſpe-
ctandæ iſtic Cæſarum Majeſtati aut opu-
lentia Regum; ſed continuò ad valetu-
dinaria convolaturum, contemplandæ
pauperis alicujus Lazari projecti in angu-
lum ac derelicti patientia. Et ipſe hoc
genus

genus oblectamenti, beatæque miseræ, avidè captabat. Observarunt qui eum comitabantur ad incurabiliū nosocomium, cū ingressus esset, circumferre oculos pedesque solitum, iisque adhærescere, qui tetriori tabe affecti essent. Erant autem quandoque, quorum fœditas oculis, fœtor naribus intolerabilis, reliquos fugarent etiam à sui conspectu. Quibus tamen incredibili hilaritate mentis ac vultûs, adjungebat sese, famulabatur, tangebatur, contrectabatur, amplexabatur, vixque ab iis avelli poterat. Sensisses eum velut in cœlo versari: & profectò Christum in miseris illis intuebatur, & ministerio illo beatum se credebat. Interea, quòd morbos ac dolores eorum sibi asserere non posset, quem poterat, putorem avidè hauriendo suum faciebat, plagasque ac ulcera, quantum fas erat, vindicabat sibi; sive ea peroptando, sive eos quibus inerant, complectendo. Quondam socius ejus Sacerdos dum in valetudinario illo versaretur, dixit Vincentio, videri illud sibi pulchrum amplumque esse librum, in quo legi posset multiplex in nos miseratio

Dei & tutati & tutantis ab hujusmodi quibus obnoxii eramus malis ; & quidem citra omne meritum nostrum. Reposuit ipsi Vincentius, eâ vi loquendi, ut sermonem ex animo profectum esse constaret, hæc digna cedro verba. *O utinam isto Numinis favore dignatus forem, ut omnium illorum mala unus ipse sustinerem!* Urebatur alteri Sacerdoti digitus pestilenti ulcere: huic Vincentius in solatium scribens affirmavit, de istiusmodi digito verè dici posse; *Digitus Dei hic est,* id est, unicè ipsi dilectus inter reliquos; quod scilicet unus ipse cruciaretur: nec enim ambiguum esse, quin reliquis eidem Numini esset acceptior; id quod de ceteris membris malè affectis pariter dixisset. Aliàs cum quibusdam è Patribus nostris aderat Sacerdoti itidem nostro, graviter laboranti ex quinque omnino plagis, quæ ex ejus corpore eruperant. Fuit qui narraret insigne Deiparæ Virginis beneficium agro apparentis, postque suavissimum amplexum pollicentis paucis post diebus se illum cœlo illaturam. Alter continuò id beneficii sibi vovit. At Vincentius, si quid ab Immaculata universi Regina,

Regina,

Regina, dignum ipsius pietate, dignum
 majestate postulare vellet, illud futurum,
 ait, ut ipsa seipsum quinque hujus ægri
 plagis affectum cruci configeret; quod
 non audaciùs aut magnificentiùs quàm
 veriùs dixit; vir utique, qui adeo dolo-
 ribus pascebatur, ut satiari non posset.
 Certè quidem dilecta illi tibiæ plaga &
 plurium & gravium instar erat, sive ob
 molestas convulsiones, sive ob mali per-
 tinaciam, sive ob dolorum perpetuita-
 tem, sive ob malignitatem tantam ut
 metus foret, ne in gangrænam degene-
 raret. Quam plagam in primis Dei erga
 se beneficiis numerabat: eò maximè
 quòd illius curationi incidenda esset viva
 caro, adhibendùsve pulvis exedendi vi
 præditus, atque adeo graviter cruciandi:
 optatissimū forti animo utrumque malo-
 rum remedium. Cumque præ doloris
 magnitudine multas noctes duceret in-
 somnes, has ille paradisi noctes nomina-
 bat. & verò momenti instar prætervola-
 re illi videbantur, tanta erat unà cum
 Christo JESU patiendi voluptas, cujus
 cruci fixi signum de manibus non depo-
 nebat, à quo animosque viresque sibi

Q5

suggeri

suggeri sentiebat. Postremo nihil illi hoc in orbe carum, nihil delectabile, nisi perennem secum traheret cruciatuum catenam. Quocirca conquerente nescio quo de mundi ærumnis, homini quoquo se vertat, necessariò perferendis; ipse contra nihil in eo boni præter hoc ipsum se deprehendere posse retulit: absque quo, non apparere, quid in eo fieri quæve ratione vita tolerari queat.

C A P U T II.

Voluntarii ejus cruciatus.

De eis
genera-
tum

Magno incendio alendo magna lignorum strues necessaria est. Cum ergo tanta esset Vincentii cupiditas patiendi, quantam vidimus; nimirum illi explendæ non satis erat ferax per sese ingentium dolorum corpus, sed nova in dies materies suggerenda. Ipse itaque è tirocinio ipso missionem Indicam audenter sibi deposcit, proque impetranda, efficacissimas dedit ad R. admodum P. Claudium Aquavivam Societatis Præpositum Generalem. Duæ res illum ad id impellebant. Prior, ut innumerabili illi desertæque